

СОЗДАНИЕ ЕДИНОГО КРЕДИТНОГО БЮРО КАК ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ КРЕДИТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Давыдович И.Д.

Одесский национальный университет имени И.И Мечникова

На сегодняшний день экономика Украины находится в состоянии рецессивный, которая вызвана социально-политической и финансов-экономической нестабильностью. В результате трехкратное падение стоимости национальной валюты, банкротство трети банков, рекордный отток депозитов и высокий уровень недоверия к банковской системе. Негативное влияние на стабильность национальной банковской системы оказало и отсутствие эффективных механизмов обеспечения устойчивости в условиях глобального финансово-экономического кризиса [1].

Ключевым вопросом, который стоит на повестке дня, является необходимость в возобновлении кредитования субъектов хозяйствования. Однако, этому процессу препятствуют следующие факторы:

1) высокие ставки по кредитам, которые значительно выше, чем в соседних странах: это означает, что малым и средним предприятиям кредитование недоступно, а крупному бизнесу гораздо проще прокредитовать себя за границей, используя различные механизмы, такие как, например, оформление займа как кредит нерезидента;

2) ограниченный доступ к информации: на сегодняшний день, в нашей стране, присутствует девять бюро кредитных историй, которые являются частными, соответственно доступ к ним предоставляется на платной основе, что не позволяет некоторым коммерческим банкам грамотно подходить к оценке кредитных рисков потенциальных заемщиков;

3) зарегулированность сферы кредитования со стороны НБУ: некоторые из нормативно-правовых актов НБУ в существующих условиях являются всего-навсего тормозом восстановления кредитования, а, соответственно, и всей экономики в целом.

Описанные выше проблемы являются одними из основных причин низкого уровня кредитования. В тоже время существует необходимость повышения кредитоспособности украинской экономики [2-3], и одним из инструментов этого и может стать единое кредитное бюро.

Основными характеристиками функционирования кредитных бюро в Украине на современном этапе являются:

1) большая часть кредитных бюро созданы исключительно под определенную группу банков, соответственно банки не входящие в эту группу не могут получить доступ к их базе данных (примерно половина от общего количества бюро);

2) остальная часть кредитных бюро – ориентированы на получение прибыли путем продажи доступа к имеющийся у них информации.

Таким образом, ситуация с кредитными бюро создает следующие проблемы:

1) ограничивает коммерческие банки в информации, что является основной предпосылкой к увеличению кредитного риска, а соответственно делает кредиты более дорогими и менее доступными;

2) платность доступа к информации бюро повышает стоимость кредита, и хотя её влияние на конечную стоимость заметно меньше, чем в первом проблеме, все же этот фактор не стоит недооценивать.

Следствием этого являются такие проблемы банковской системы:

1) высокая стоимость кредитов: связанная в первую очередь с тем, что банки вынуждены включать риск невозрата в конечную стоимость кредита (чем меньшей информацией о клиенте обладает банк, тем большей является стоимость заемных средств);

2) высокий уровень просроченной задолженности, особенно в сегменте розничного кредитования: это, в первую очередь, также связано с отсутствием информации о

потенціальному заемщику, в результаті чого банки починають кредитувати заведомо неплатежеспособних клієнтів;

3) відсутність відповідальності серед заемщиків: в разі функціонування єдиної бази даних кредитних історій, платіжна дисципліна була набагато вище, так як перед ними, в першу чергу, стояла перспектива втрати репутації і неможливість взяти кредит в майбутньому;

4) велика кількість збиткових банків і неможливість розширення програм кредитування: подібна проблема є наслідком перших двох описаних вище проблем, і пов'язана вона, перш за все, з тим, що формування резервів під кредитні операції виводить прибуток з банку і змушує приділяти більше уваги дотриманню нормативних показників НБУ, ніж веденню банківського бізнесу.

Виявивши основні причини і результати відсутності єдиної бази даних кредитних історій необхідно предприняти наступні кроки з метою їх нивелювання:

1) Створити єдину державну загальнодоступну базу даних кредитних історій (схожою з «єдиним державним реєстром юридических осіб і фізических осіб підприємців»). Ця заходи, крім банківського сектора, може бути корисною і для наступних сфер:

– сфери публічних закупок: інтеграція подібного сервісу з державною системою закупок «Прозорро» дозволить більш ретельно контролювати процес проведення державних тендерів і відсіювати підозрілі компанії;

– сфери банківського контролю: для НБУ ця система необхідна, як мінімум, для контролю за тим, щоб банки не перевищали обмеження регулятора;

– сфери податкового контролю: створення єдиної бази бізнес-груп і контроль за трансфертним ціноутворенням, боротьба з ухиленнями від сплати податків;

– боротьби з тіньовою економікою: використання єдиної системи дозволить знизити рівень тіньової економіки в країні шляхом більш повного контролю за доходами і витратами населення і підприємств;

2) інформаційної роботи з господарюючими суб'єктами, населенням стосовно того, що таке кредитна історія, як вона формується і як впливає на їх діяльність (фінансова грамотність [4]);

3) створення єдиного шаблону кредитної справи;

4) створення подібних баз для інших суб'єктів кредитного ринку (кредитні союзи, мережі швидких позик і т.д.) з наступним об'єднанням в єдину базу даних.

Таким чином запропоновані варіанти, крім основної мети, так само надають позитивний ефект і на державні фінанси, що в умовах фінансово-економічної нестабільності буде мати позитивний ефект на економіку в результаті більш раціонального розподілу фінансових ресурсів і контролю за їх використанням.

Література:

1. Роль банківської системи у фінансизації економічного розвитку України. / Н.В. Бичкова, І.А. Ломачинська, А.О. Мумладзе // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2015. – том 20, вип. 6. – С. 202-206.
2. Забезпечення кредитоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання в сучасних умовах розвитку національної економіки. / І.А. Ломачинська, І.Д. Давидович. // Вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 6, частина 5. – С. 12-15.
3. Масленніков, Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є.І. Масленніков. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.
4. Ломачинська, І.А. Фінансова грамотність як основа оптимізації фінансової поведінки в умовах глобальної трансформації. / І.А. Ломачинська. // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2011. – том 16, вип. 20. – С. 115-125.